

**SIMPOZIJUM »ULOGA BANAKA I KREDITA U NAŠEM
PRIVREDNOM SISTEMU«**

(Niš, 23—25. novembra 1967. godine)

1. Univerzitet u Nišu i njegovi fakulteti su od samog početka svoga rada (fakulteti od 1960, a Univerzitet od 1965) isticali i stimulirali saradnju sa privredom. Ta ideja najneposrednije saradnje sa privredom za ovih nekoliko godina je više puta uspešno potvrđivana sa obe strane. To je došlo do izražaja u prihvatanju ovakvih ideja i akcija saradnje koje su dolazile od strane privrede, ali isto tako i privreda jugoistočne Srbije neposredno je prihvatila napore fakulteta i Univerziteta za dalje razvijanje međusobne saradnje.

Sumirajući petogodišnje rezultate saradnje niških fakulteta sa privredom i, istovremeno, zalažući se sa dalje jačanje te saradnje, rektor Univerziteta je na osnivačkoj skupštini Univerziteta 27. VI 1965. godine, istakao sledeće:

»Jedna od najznačajnijih karakteristika Univerziteta u Nišu je nesumnjivo njegova saradnja sa radnim organizacijama u privredi sa našom industrijom i našim društvenim službama. Tehnički i Medicinski fakultet naročito su postigli rezultate koji omogućavaju dalju i još širu saradnju. Tehnički fakultet je uspostavio veoma blisku vezu sa Elektronskom i Mašinskom industrijom, kao i sa Fabrikom »Jastrebac« u Nišu. Elektronska industrija je u krugu svojih fabrika obezbedila prostorije za laboratorije i vežbaonice i uglavnom ih je sama opremila potrebnim nastavnim učilima. Njeni stručnjaci pomažu u izvođenju i teoretske i praktične nastave... S obzirom na to da je Elektronska industrija veoma zainteresovana da se poveća znatno broj studenata na elektronskom odseku Tehničkog fakulteta, odlučila je da uloži u izgradnju nove zgrade za ovaj odsek Tehničkog fakulteta svotu od 500 miliona (starih) dinara. Ovo je izvanredan primer u našoj zemlji obezbeđenja školskog prostora za potrebe visokoškolskih ustanova od strane jedne radne organizacije u privredi i to svojim vlastitim sredstvima. Mi smo inicijativu Elektronske industrije u Nišu prihvatili sa velikim zadovoljstvom i zahvalnošću... Sa Mašinskom industrijom i Fabrikom »Jastrebac« dogovoreno je zajedničko opremanje i korišćenje zavoda i laboratorija u kojima bi se prvenstveno izvodila praktična

nastava i davala potrebna mišljenja o kvalitetu proizvoda Mašinske industrije«. ¹ Ta saradnja je za poslednje dve godine dobila i nove oblike i veće zahvate.

Saradnja Pravno-ekonomskog fakulteta sa privredom do sada je imala najveći intenzitet preko organizacije praktične nastave za studente u radnim organizacijama koja se izvodi u raznovrsnim oblicima. ² Međutim, posle konsolidacije nastavnog kadra na ovom fakultetu i posle osnivanja Zavoda za pravna, ekonomska i sociološka istraživanja, ta saradnja je otpočela na mnogo dubljem i širem planu. Ovaj zavod se bavi istraživanjima pojedinih problema radnih organizacija, naročito onih u privredi, od čijeg pravilnog rešenja zavisi u prvom redu povećanje produktivnosti rada i dohotka u ovim radnim organizacijama. Radi ilustracije pomenimo ovde pregovore koji su pri kraju o istraživanju organizacije ekonomskih jedinica u Mašinskoj industriji u Nišu i u Trgovinskom preduzeću »Žitopromet« takođe iz Niša.

2. U skladu sa ovakvom razvojnom linijom — Univerzitet u Nišu, Osnovna privredna komora i Zavod za pravna, ekonomska i sociološka istraživanja Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu organizovali su simpozijum sa temom »Uloga banaka i kredita u našem privrednom sistemu«. Simpozijum je održan u Nišu 23, 24. i 25. novembra 1967. godine.

Simpozijum je kako po referentima tako i po učesnicima imao opštejugoslovenski karakter. Ovaj simpozijum je prvi naučni i stručni skup ove vrste održan u Nišu. Organizatori su pak prilikom pokretanja ideje o održavanju ovakvog simpozijuma bili rukovođeni željom da se i na ovaj način pridruže naporima cele naše društvene zajednice za realizaciju osnovnih ciljeva i zadataka privredne i društvene reforme. U ovim naporima organizatori su smatrali da je pitanje banaka i kredita i njihovog položaja u privrednom sistemu vrlo aktuelno pitanje i da bi postavljanje toga pitanja na jednom simpozijumu bilo od osobitog interesa i značaja. Prilikom projektovanja ovoga simpozijuma, organizatori su se obratili najistaknutijim naučnicima i stručnjacima za ovu oblast i dobili jednodušnu podršku za organizovanje ovakvog simpozijuma.

Na bazi dobivene podrške i spremnosti da se na ovom simpozijumu i učestvuje, organizatori su utvrdili sledeću listu članova Počasnog odbora:

Balog dr Nikola, savetnik u Saveznoj skupštini; Bartoš dr Milan, potpredsednik Srpske akademije nauka i umetnosti; Blagojević dr Borislav, profesor i direktor Instituta za uporedno pravo; Bogoev dr Ksente, potpredsednik Izvršnog veća SR Makedonije; Đurović dr Sergej, pomoćnik generalnog direktora Službe društvenog knjigovodstva;

¹ Dr Branimir Janković: »Razvoj fakulteta u Nišu«, »Privredni glasnik«, Niš, br. 7/1965, str. 5 i 6.

² Videti detaljnije u radu dr N. Jovanović i dr D. Simonović: »Problemi organizacije praktične nastave na ekonomskim fakultetima u Jugoslaviji«, referat podnet na Interfakultetskoj konferenciji ekonomskih fakulteta Jugoslavije u Subotici 1. VI 1967. god., »Privredni glasnik«, br. 9—10/1967. godine.

Gligorov Kiro, potpredsednik Saveznog izvršnog veća; Goldštajn dr Aleksandar, dekan Pravnog fakulteta u Zagrebu; Gvozdenović ing. Dragutin, sekretar za industriju SR Srbije; Janković dr Branimir, rektor Univerziteta u Nišu; Jasić ing. Vladimir, generalni direktor Elektronske industrije; Knežević Danilo, predsednik Osnovne privredne komore u Nišu; Matejić dr Miodrag, redovni profesor Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu; Miljanić dr Nikola, guverner Narodne banke; Pjanić dr Zoran, profesor Ekonomskog fakulteta u Beogradu; Popović dr Slavoljub, profesor i dekan Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu; Smole Janko, savezni sekretar za finansije; Tišma Toša, rektor Univerziteta u Novom Sadu; Vučković dr Miloš, profesor Ekonomskog fakulteta u Beogradu; Zlatković dr Živorad, docent Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu.

Podrška za održavanje simpozijuma usledila je i od strane Privredne komore SR Srbije, od strane Osnovne privredne komore iz Leskovca, Mašinske, Duvanske i Elektronske industrije iz Niša. Kao pokrovitelji simpozijuma, svojom materijalnom pomoći ove radne organizacije su stvorile početnu materijalnu osnovu za pripremu simpozijuma.

Polazeći od pomenute podrške i već stvorene početne materijalne osnove, Naučno veće Zavoda, u saradnji sa Univerzitetom i Osnovnom privrednom komorom u Nišu, izabralo je sledeći Organizacioni odbor simpozijuma:

Janković dr Branimir, rektor Univerziteta u Nišu — predsednik; Nikolić dr Miodrag, docent Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu — potpredsednik; Simonović dr Dragoljub, docent Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu — sekretar; Jovanović dr Nikola, docent Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu; Jovanović Zoran, pomoćnik direktora Kreditne banke u Nišu; Krstić Rade, načelnik za privredu Skupštine opštine Niš; Marković Trifun, sekretar Osnovne privredne komore u Nišu; Matejić dr Miodrag, redovni profesor Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu; Perić dr Živojin, docent Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu; Popović dr Slavoljub, redovni profesor i dekan Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu; Radlović Dragan, finansijski direktor Tekstilne industrije »Ratko Pavlović« u Nišu; Stojanović Tihomir, finansijski direktor Mašinske industrije u Nišu; Stojiljković dr Dragoljub, docent Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu; Zlatković dr Živorad, docent Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu; Zdravković Mirko, generalni sekretar Univerziteta u Nišu — članovi.

Tema simpozijuma »Uloga banaka i kredita u našem privrednom sistemu« podeljena je u dva dela: Banke u privrednom sistemu i Kredit u privrednom sistemu. Za prvu temu, o bankama, projektovano je 6 referata, a za drugu temu, o kreditima, projektovano je 15 referata. U stvari, tema o kreditima ima dva odeljka: odeljak o kreditima uopšte i odeljak o kreditiranju pojedinih privrednih grana. Tako se došlo do konačnog spiska tema (referata) za ovaj simpozijum:

Tema I: *Banke u privrednom sistemu*

Zadaci i uloga banaka u savremnoj privredi — Dragan Miljković, pomoćnik Saveznog sekretara za finansije;

Organizacija bankarskog mehanizma u našoj zemlji — Ivan Simončić, predsednik Udruženja banaka Jugoslavije;

Banke kao organizacije koje vrše javna ovlašćenja — dr Slavoljub Popović, profesor Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu;

Međusobni odnosi banaka — dr Vladimir Murko, profesor Pravnog fakulteta u Ljubljani;

Odnos banaka i njenih komitenata — dr Dragutin Gajić, Privredna banka, Beograd;

Interne banke privrednih organizacija — Lazar Popović, naučni saradnik Instituta za ekonomiku investicija, Beograd.

Tema II: *Kredit u privrednom sistemu*

Kreditni sistem i stabilnost privrede — dr Miloš Vučković, profesor Ekonomskog fakulteta u Beogradu;

Funkcije kredita u privredi — dr Vjekoslav Meichsner, profesor Ekonomskog fakulteta u Skoplju;

Javni kredit u našem finansijskom sistemu — Toša Tišma, profesor Pravnog fakulteta u Novom Sadu;

Dugoročno kreditiranje privrede — Filip Vasić, naučni saradnik Instituta za ekonomiku investicija, Beograd;

Kratkoročno kreditiranje privrede — dr Živojin Perić, docent Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu;

Kreditiranje lične potrošnje — Dragoljub Velizarić, viši savetnik Narodne banke, Beograd;

Međusobno kreditiranje privrednih organizacija — dr Aleksandar Perić, profesor Ekonomskog fakulteta u Beogradu;

Ujedinjavanje sredstava između domaćih privrednih organizacija — dr Dobroslav Mitrović, docent Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu;

Uticaaj kreditne politike na nivo cena — dr Dimitrije Dimitrijević, direktor Odeljenja za analize Narodne banke Jugoslavije;

Kredit i pravni instrumenti plaćanja — dr Ivan Bukljaš, profesor Ekonomskog fakulteta u Zagrebu;

Kreditiranje industrije — dr Miodrag Nikolić, docent Pravno-ekonomskog fakulteta u Nišu;

Kreditiranje poljoprivrede — Svetolik Popović, direktor Instituta za ekonomiku poljoprivrede;

— dr Miloš Bogdanović, profesor Pravno-ekonomskog fakulteta u Prištini;

Kreditiranje trgovine — Franjo Renko, profesor Visoke privredne škole u Zagrebu;

Kreditiranje turizma — Ćeda Jević, pravni referent preduzeća »Putnik«, Beograd.

Pomenimo ovde nekoliko opštih podataka u vezi sa simpozijumom. Simpozijum je pratilo 266 učesnika. Prema pojedinim gradovima, učešće je bilo sledeće: Beograd 61 učesnik, Niš 62, Zagreb 9, Novi Sad 14, Sarajevo 8, Priština 8, Banja Luka 5, Skoplje 6, Zaječar 2, Bela Palanka 1, Bačka Palanka 3, Tuzla 4, Čačak 2, Sremska Mitrovica 2, Novi Pazar 1, Zrenjanini 1, Nikšić 1, Kavadarci 2, Novi Bečej 1, Šabac 2, Prokuplje 4, Titovo Užice 3, Zadar 1, Leskovac 5, Kikinda 2, Kotor 2, Piroć 3, Split 1, Bjelovar 1, Zenica 2, Bor 1, Zabok 1, Valjevo 4, Tetovo 4, Titograd 8, Karlovac 1, Doboj 7, Ljubljana 3, Ivangrad 1, Pljevlja 1, Brčko 1, Bihać 1, Lukavac 1, Kragujevac 4, Kumanovo 1, Vranje 2, Svetozarevo 2, Sisak 2, Subotica 3, Kraljevo 1, Vrbas 1, Trstenik 2, Prilep 2, Bijelo Polje 1. U diskusiji su učestvovali 33 diskutanta, a radno vreme simpozijuma iznosilo je 18 časova.

3. Ono što je na samome simpozijumu istaknuto o doprinosu ovakvog načina izmene mišljenja razrešavanju nekih osnovnih problema bankarskog i kreditnog mehanizma, kao i činjenica da je 300 najeminentnijih stručnjaka iz ove oblasti, kao i predstavnika državnih organa bilo okupljeno, već samo po sebi govori da je organizator simpozijuma ne samo postavio jedan važan problem već i našao potrebnu formu da uključi veliki broj predstavnika privrede u rešavanju problema kakvi su usavršavanje bankarskog i kreditnog mehanizma. Univerzitet (odnosno zavodi i druge njegove naučne institucije) se, dakle, javlja kao spona između teorije i prakse, između naučnog radnika i praktičara. U toj izmeni mišljenja se neosporno dolazi do takvih zaključaka koji mogu pomoći razrešavanju osnovnih problema, na primer složenog mehanizma kakav je bankarstvo i kredit.

Univerzitet u Nišu u zajednici sa Osnovnom komorom i Zavodom za pravna, ekonomska i sociološka istraživanja, još je jednim primerom potvrdio svoju osnovnu karakteristiku, da se razvija na liniji saradnje sa privredom. Simpozijum, koji je okupio tako imponantan skup naučnih radnika i stručnjaka iz privrede, je još jedna potvrda da valja istrajati u naporima da se i dalje vrši što dublje prožimanje naučnog rada na univerzitetu onom ekonomskom stvarnošću koja je svakodnevno prisutna. Time se ona marksistička postavka o povezanosti društvene baze, odnosno ekonomske strukture društva i oblika društvene svesti (u ovom slučaju nauke) pokazuje u svojoj dijalektičkoj uslovljenosti. Nije potrebno posebno isticati da se time univerzitet najneposrednije uključuje u ostvarenje onih ciljeva i zadataka koje je postavila privredna i društvena reforma. Ovakvim naporima naučni rad na univerzitetu dobija i svoj društveni smisao, a time i stvarni podsticaj za dalje negovanje naučnoistraživačke misli jer »ako bi se javni oblik i suština stvari podudarali«, kako je pisao Marks, »onda bi svaka nauka bila izlišna«.

Dr Dragoljub Simonović
docent Pravno-ekonomskog
fakulteta u Nišu

